

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1937 kl. 4 e. m.

*Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7,
i anledning av väckt motion om utredning angående
orsakerna till den ökade ungdomsbrottsligheten m. m.*

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 186, har herr *John Björck* m. fl. hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en såvitt möjligt allsidig utredning angående orsakerna till den på senare tid ökade ungdomsbrottsligheten samt lämpliga åtgärder för att i görligaste mån förebygga och minska densamma.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Yttranden. Utskotten har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från styrelsen för åkerbrukskolonien Hall och styrelsen för statens uppfostringsanstalt å Bona ävensom, efter att hava berett publicistklubben tillfälle att till utskottet inkomma med yttrande över motionen, från styrelsen för denna sammanslutning fått mottaga yttrande i ämnet. Från statistiska centralbyrån har utskottet fått mottaga vissa sammanställningar av tillgängliga statistiska uppgifter angående ungdomsbrottsligheten.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, till vilket en i andra kammaren väckt likalydande motion, nr 287, för behandling hänvisats, har inhämtat yttranden över sistnämnda motion från fångvårdsstyrelsen och socialstyrelsen. Av dessa yttranden har utskottet tagit del. Fångvårdsstyrelsens yttrande har såsom bilaga fogats till detta utlåtande.

Utskottet. Utskottet delar den i motionen framförda uppfattningen, att frågan om brottslighetens omfattning och orsaker är ett synnerligen viktigt problem, som statsmakterna böra ägna stor uppmärksamhet. Detta gäller icke minst brottsligheten inom de yngre åldersklasserna. Såsom av fångvårdsstyrelsens yttrande framgår kan emellertid det föreliggande statistiska materialet icke läggas till grund för några säkra slutsatser vare sig beträffande ungdomsbrottslighetens omfattning, tendensen i utvecklingen eller brottslighetens orsaker. Utskottet delar denna uppfattning. Förbättrad övervakning kan ha medfört att ett större antal begångna brott beivras utan att antalet brott i och för sig ökas. I fråga om sådana brott, som få åtalas först efter anmälan, är det tänkbart, att vederbörande målsägare numera visar mindre tolerans än tidigare, varigenom det kända antalet brott ökas och man får

ett intryck av att brottsligheten ökas, utan att en sådan stegring i själva verket föreligger. Möjligt är vidare, att domstolarna numera tillämpa ett strängare förfarande vid straffets utmätande, särskilt då villkorlig dom ifrågakommer, varigenom ett större antal brott bli statistikförda. Vad som i första hand bör undersökas är därför huruvida det verkligen med fog kan påstås, att ungdomsbrottsligheten tenderar att ökas och om den visar benägenhet att sprida sig till allt yngre åldrar. Därvid synes lämpligen även böra undersökas vilken verkan i fråga om brottslighet olika arvsanlag och olika uppfostringsmiljöer kunna ha. Däremot anser utskottet icke, att utredning nu bör begäras om vilka åtgärder, som lämpligen böra vidtagas för att motverka brottsligheten, ty dels har detta problem redan varit föremål för utredning och dels torde eventuella ytterligare åtgärder bli beroende av det resultat, som en undersökning i nyss nämnt syfte kan ge. Huruvida denna undersökning bör göras av någon statlig myndighet, genom samverkan mellan olika myndigheter eller hellre av särskilt tillkallade sakkunniga torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra. Utskottet vill därför hemställa,

att första kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om ungdomsbrottslighetens omfattning, dess orsaker samt utvecklingen under senare år.

Stockholm den 27 april 1937.

På utskottets vägnar:

KARL AUG. JOHANSON.

Närvarande: se utskottets utlåtande nr 5.

KUNGL. FÅNGVÅRDSSTYRELSEN.

Till Riksdagens Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskott.

Genom nådig remiss den 5 februari 1937 har fångvårdsstyrelsen fått sig anbefallt att till utskottet avgiva yttrande i anledning av en inom andra kammaren av herr Åqvist med flera väckt motion, nr 287, angående utredning om orsakerna till och åtgärder mot den ökade ungdomsbrottsligheten.

Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Från mitten av 1800-talet har frågan om ungdomsbrottsligheten varit föremål för särskild uppmärksamhet i alla kulturländer. Redan långt tidigare möter man klagomål över ungdomens tilltagande benägenhet för olydnad, lösdriveri och brott, men dessa företeelser fingo en allvarligare och mera hotande innebörd först när industrialiseringen sammanförde människor till städer och stadsliknande samhällen, där konfliktstoffet hopade sig och risken för påverkan från sämre element blev större. England fick såsom industrialismens hemland tidigast kännning av och organiserade först skyddsåtgärder mot den ökade antisociala företagsamheten från ungdomens sida; det skedde med den omfattande barnavårdslagstiftningen av år 1866 — mönstret för liknande lagstiftning i ett flertal europeiska länder. Vid sekelskiftet voro de nordiska staterna färdiga med sin skyddslagstiftning; i Sverige daterar sig denna från år 1902 och innefattade lagar om fosterbarns vård, om uppfostran av vanartade och i sedligt avseende försummade barn samt om tvångsuppfostran.

Med denna lagstiftning, som för sin tid betecknade ett stort framsteg, tystnade ingalunda klagomålen över vad man med ett starkare uttryck betecknade som ungdomens tilltagande förvildning. De sakkunniga, som år 1898 avgåvo förslag till barnavårdslagstiftning, började den allmänna motiveringen för förslaget med orden: »Brottsligheten bland de minderåriga i vårt land synes vara stadd i en hotande tillväxt.» Liknande påstående framkommo gång efter annan under de följande åren, därvid man sökte belägga dem med uppgifter från kriminalstatistiken. I vad det gällde den straffmyndiga ungdomen — alltså ungdomen över 15 år — torde omdömet emellertid ha varit förhastat. I ett föredrag år 1913 inför svenska kriminalistföreningen angående kriminalitetens utvecklingstendenser i Sverige framhöll dåvarande chefen för statistiska centralbyrån, att kriminalstatistikens siffror knappast gäve något stöd åt det ofta och säkerligen ingalunda utan orsak hörda talet om ungdomens förvildning. Tvärtom ansåg han sig för tiden 1900—1910 kunna påvisa en ej ringa förbättring jämfört med tiden därförut.

I ifrågavarande föredrag berördes däremot icke det förhållandet, att antalet enligt barnavårdslagstiftningen omhändertagna barn visade tendens att stiga. Skyddshem och enskilda uppfostringsanstalter fylldes snart; åtskilliga barn, som visat sig vara i behov av vård, torde vid denna tid icke ha kunnat intagas å anstalt till följd av bristen på platser. Om man till ungdomskriminaliteten hänför icke blott den straffrättsligt beivrade brottsligheten utan av ungdom ådagalagd vanart och asocialitet överhuvud, torde

man därför vara berättigad påstå, att ungdomskriminaliteten intill tiden för världskriget befann sig i stigande, ehuru stegringen icke var av oroande natur. En sådan förmodan stämmer väl med erfarenheterna från andra länder. Frågan behandlades i början av nittonhundratalet av läkare, statistiker, sociologer m. fl., och man synes efter hand hava samlat sig kring den ståndpunkt, som företrädades av bland andra en amerikansk forskare, vilken i ett år 1908 utgivet arbete ansåg sig kunna konstatera två drag såsom karakteristiska för den kriminella situationen i samtiden, nämligen att brottsligheten grävde sig ned i allt yngre åldersgrupper, samt att brottslighetens intensitet inom dessa åldersgrupper visade avgjord tendens till ökning.

Med tiden för världskriget inträder i vårt land liksom i grannländerna en kriminell expansion av betydande mått. Denna brottslighetsvåg rev med sig människor i alla åldrar men företrädesvis ungdomen, som i den rådande ekonomiska och moraliska yran till stort antal tappade fotfästet. År 1918 inträder kulmen med överfyllda fängelser, uppfostringsanstalter och skyddshem; brotten utgjordes huvudsakligen av egendomsbrott av olika slag, till stor del framkallade av den nästan fantastiska prisstegringen på varor och råmateriel. Lika hastigt som brottslighetskurvan steg i höjden, nästan lika hastigt gick den tillbaka. Redan året 1920 visar anmärkningsvärt låga siffror, och återhämtningen försiggår sedan så snabbt, att året 1922 redovisar en rekordartat låg brottslighetsfrekvens för både äldre och yngre.

För tiden därefter lämnas vissa statistiska uppgifter i den remitterade motionen. Dessa uppgifter omfatta åren 1926—1934 och avse antalet personer i åldern 15—21 år, vilka under vart och ett av ifrågavarande år genom utslag i första instans dömts till straffarbete, fängelse eller för snatteri till böter.

Mot de anförda siffrorna, som äro hämtade ur den officiella brottslighetsstatistiken, är självfallet i och för sig intet att erinra. Däremot måste styrelsen framhålla, att man icke utan ingående kännedom om det material, varå nämnda siffror grunda sig, och vissa andra faktorer kan betrakta denna statistik som en mätare av den verkliga brottsligheten.

Det är sålunda att märka, att kriminalstatistiken icke redovisar antalet begångna eller konstaterade brott utan endast de brott, som varit föremål för åtgärd från polismyndighet eller föranlett åtal inför domstol. Detta innebär, att statistiken kommer att uppvisa ogynnsamma siffror, i samma mån som polismakten och åklagarmyndigheterna till följd av förbättrade spaningsresurser, ökat intresse och större stränghet befordra ett större antal lagöverträdare till näpst. Om man undersöker befolkningens fördelning på landsbygd och städer förr och nu, är det uppenbart, att det sedan många år går en ström av inflyttande från landsbygden till städer och stadsliknande samhällen. Då ordningsmakten i dessa befolkningcentra är vida effektivare utrustad än å landsbygden, har man anledning förmoda, att de människor, som äro bosatta där, äro ur ordningssynpunkt påpassade på ett helt annat sätt än de som leva mera isolerat. Även vad landsbygden beträffar har emellertid polisväsendet under senare år effektiviserats. Åtskilligt av den brottslighet, som tidigare fick passera utan vidare, lär sålunda numera icke undgå ingripande från ordningsmaktens sida. Utan att i detta sammanhang taga hänsyn till den ökade brottslighet, som i många fall blir en följd av större och mera sammanträngd befolkning i och för sig, vill styrelsen således understryka, att polisväsendets större effektivitet även vid oförändrad brottslighet leder till högre siffror i domstolsstatistiken.

Av samma anledning torde man böra taga i betraktande den större eller

mindre benägenheten för åtal eller angivelse ifråga om brott, som endast få åtalas av eller efter angivelse av målsäganden. Att fälla något omdöme rörande situationen nutilldags i detta avseende är självfallet synnerligen vanskligt. Styrelsen har emellertid ett allmänt intryck av att även från målsägandes sida undfallenhet mot lagöverträdare blir allt mindre i det moderna samhället.

Vid en undersökning av brottsfrekvensen inom olika typer av brott skulle man sannolikt också finna, att vidtagna skärpningar av straffen för onykterhet vid ratten samt andra förseelser mot motorfordonsförordningen och övriga trafikförordningar haft den verkan, att vissa unga personer, som tidigare dömts till böter för dylika brott och till följd därav icke upptagits i det här föreliggande avsnittet av statistiken, numera dömas till frihetsstraff och därigenom bidraga till att driva domstolsstatistikens siffror i höjden. Det vore vidare av intresse att få utrönt, i vad mån den intill den 1 juli 1934 gällande regeln, att förskingring av avbetalningsgods skulle lyda under allmänt åtal, kan ha bidragit till att öka antalet ungdomsbrott. Det är ju bekant, att avbetalningsfirmorna efter kristiden började utveckla en omfattande verksamhet och därvid i stor utsträckning sökte sina kunder även bland de unga.

Åtskilliga andra erinringar kunna anföras mot kriminalstatistikens användbarhet såsom en i alla avseenden tillförlitlig mätare på brottsligheten. Om t. ex. brott med hög upptäcktsprocent öka samtidigt som brott med låg upptäcktsprocent minska i antal, kunna statistikens siffror komma att pressas uppåt, även om brottslighetens volym har krympt eller är oförändrad. Hur härmed förhåller sig i förevarande fall, kan styrelsen icke uttala sig om. Däremot må erinras om en annan omständighet, som kan vara av betydelse. Den villkorliga domen tillämpas för varje år i allt större utsträckning. Eftersom det villkorligt ådömda straffet utgör ett hot, som för den dömde merendels ter sig allvarligare i samma mån som straffet är strängare, synas domstolarna visa en viss benägenhet att ådöma frihetsstraff i fall, där böter, om villkorlig dom ej ifrågakommit, skulle ansetts vara tillfyllest. I vad det gäller snatteri, utövar en sådan tendens intet inflytande på de i motionen anförda siffrorna, eftersom dessa inkludera även dem, som bötfällts för snatteri. Annorlunda ställer sig saken vid t. ex. bedrägeri och förskingring. I dylika fall kommer — även vid villkorlig dom — en skärpning av straffet från böter till t. ex. fängelse att resultera i en skenbart ogynnsammare kriminalstatistik.

Det må slutligen påpekas, att de i motionen anförda siffrorna icke giva upplysning om den straffrättsligt beivrade ungdomskriminaliteten i dess helhet utan endast om den del av densamma, som är att anse såsom svårare brottslighet. Detta innebär, att man icke får något intryck av i vilken omfattning en ändring för ungdomens vidkommande inträtt beträffande frekvensen av sådana förseelser och brott som fylleri, förgelseväckande beteende, lindrigare misshandel m. m. Hur än domstolsstatistikens siffror för denna brottslighet te sig, hava förhållandena på detta område otvivelaktigt förbättrats avsevärt under senare år, särskilt i jämförelse med tiden före världskriget. Styrelsen vill i sådant avseende hänvisa till resultatet av den undersökning, som gjordes år 1931 av rusdryckslagstiftningsrevisionen. Av omkring 2 000 tillfrågade nykterhetsnämnder förklarade 1 076, att nykterhetstillståndet hade förbättrats, 743 att ingen förbättring inträtt eller att nykterhetstillståndet tidigare varit och alltjämt vore gott, samt 103, att nykterhetstillståndet försämrats.

Ytterligare en omständighet bör beröras i detta sammanhang. Styrelsen avser de ingripanden mot vanartad ungdom, som vidtagas med stöd av barnavårdslagen. Av statistiken rörande antalet för skyddsuppfostran omhändertagna barn, som äro vanartade eller äro i fara att bliva vanartade, synes framgå, att man även här har att räkna med en stegring. Medan antalet sådana ingripanden år 1908 uppgick till omkring 2 375 och år 1915 till omkring 3 000, synas motsvarande siffror för åren 1928 och 1931 ha varit respektive omkring 4 000 och 4 400. Vid bedömandet av dessa siffror måste man emellertid hålla i minne *dels* att barnavårdslagstiftningen från och med år 1926 förändrats i sådan riktning, att ett omhändertagande kan ske på tidigare stadium än förr, *dels ock* att barnavårdsnämndernas arbete effektiviseras för varje år. Det sistnämnda gäller särskilt landsbygden, där denna lagstiftning först så småningom kommit i tillämpning.

Efter att hava vägt nu anförda omständigheter mot varandra, finner sig styrelsen kunna sammanfatta resultatet i det uttalandet, att det icke är uteslutet, att ungdomsbrottsligheten befinner sig i ökning, men att en sådan ökning icke torde ha den omfattning, som domstolsstatistikens siffror giva vid handen. Om en ökning föreligger, hänför sig denna tydligen till egendomsbrotten. Medan dessa brott under år 1926 uppgingo för 15—18-åringar till 451 och för 18—21-åringar till 434, voro motsvarande siffror för år 1933 respektive 685 och 628. Ifrågavarande ökning faller så gott som uteslutande på männen.

Om man, såsom framgår av det föregående, måste ställa sig tveksam inför kriminalstatistikens möjligheter att giva tillförlitliga upplysningar om brottslighetens, i detta fall ungdomsbrottslighetens verkliga proportioner, kan man däremot av samma statistik draga en annan och i viss mån säkrare slutsats, nämligen rörande ungdomens andel i brottslighetens totalmassa.

År 1931 dömdes till straffarbete, fängelse och för snatteri till böter tillhopa 5 055 personer. Om dessa personer grupperas efter åldern vid brottets begående, får åldersfördelningen följande utseende.

Ålder vid brottets begående	Antal dömda	
15—17 år	668	
18—20 »	879	1 547
21—24 »		1 014
25—29 »		807
30 år och därutöver	1 687	
	Tillhopa	5 055.

De tio årsklasserna från 15 år och uppåt redovisa alltså sammanlagt 2 561 dömda eller något mer än hälften av hela antalet. I detta sammanhang förtjänar särskilt understrykas, att på de sex årsklasserna mellan 15 och 21 år komma 1 547 dömda eller omkring 30 % av totalsiffran. Inom dessa sex årsklasser tillhöra de flesta sakfällda, män såväl som kvinnor, åldersgruppen 18—20 år. Brottsligheten har alltså sin största frekvens i pubertetsåren och åren närmast därefter.

Uppgifterna från återfallsstatistiken visa, att svåra förbrytare merendels begynna sin brottsliga bana redan i ungdomsåren. Under år 1930 behandlades inom interneringsnämnden 15 ärenden angående återfallsförbrytare. Av dessa hade 12 första gången dömts till frihetsstraff före 21 års ålder. Av 27 förminskat tillräkneliga förbrytare, som voro föremål för åtgärd inom

interneringsnämnden under år 1932, hade 14 första gången ådömts frihetsstraff, innan de uppnått 21 år.

Nu nämnda omständigheter ge särskild relief åt frågan om ungdomens brottslighet och vanart. Ett framgångsrikt bekämpande av brottsligheten i hela dess utsträckning blir i huvudsak beroende på i vad mån samhället lyckas att förebygga brott hos ungdomen eller, där brottsligheten redan manifesterat sig, till ett hederligt liv återföra den ungdom, som blivit straffad för brott.

I sistnämnda hänseende erinras i motionen om en i Nordisk Tidskrift för Strafferet offentliggjord utredning angående 75 manliga ungdomsfångars öden efter frigivningen. Av utredningen framgår, att av dessa 75 icke mindre än 37 återfallit i brott, d. v. s. i det närmaste 50 %, medan återfallsprocenten år 1933 för straffångar i allmänhet utgjorde 35,4 %. Härtill bör till en början anmärkas, att beräkningen av återfallsfrekvensen i de båda fallen icke skett efter samma grunder. Den högre återfallsprocenten bland unga fångar sammanhänger också med den vidsträcktare användningen beträffande yngre brottslingar av villkorlig dom, varigenom i regel de mera förbättringsbara gallras ut och undgå intagande å fängelse. Oavsett detta har man att räkna med en större återfallsprocent bland unga brottslingar, så länge kriminaliteten är en företeelse, som till övervägande del hör hemma i ungdomsåldrarna. Styrelsen vill i detta sammanhang erinra om att lagen om ungdomsfängelse och den nya lagen om tvångsuppfostran inom en nära framtid komma att träda i kraft. Till dessa båda lagar, vilka avse att åvåga bringa en mera uppfostrande behandling av unga förbrytare än den som kan meddelas under de vanliga frihetsstraffens former, har man anledning att knyta stora förhoppningar.

I fråga om orsakerna till ungdomsbrottsligheten har i motionen bland annat pekats på kriminalreportaget i pressen. Detta spørsmål har otvivelaktigt fått särskild aktualitet med tanke på de skildringar, som under den gångna sommaren och hösten lämnades rörande den s. k. Salaligans ogärningar. Detaljrikedomen i dessa skildringar kan icke motiveras enbart med allmänhetens befogade krav på nyheter. Skildringarna gingo i många fall vida därutöver och kunde härigenom på ett farligt sätt påverka fantasien hos den obefästa ungdomen. I detta sammanhang vill styrelsen också framhålla, att man kunnat spåra en tilltagande tendens att låta reportaget om brottsligheten få en mera framträdande plats än tidigare. När, såsom ibland sker, meddelanden om begångna brott lämnas under rubriken »dagens (gårdagens) brott» e. dyl., är fara för handen, att man suggererar fram den föreställningen, att brottet är något för samhällslivet självfallet och naturligt. Styrelsen, som vid olika tillfällen kunnat konstatera, att rättelse kan ernås genom föreställningar och vädjanden, anser att man i första hand bör söka att på denna väg hålla tillbaka det osunda kriminalreportaget.

Varje etapp av samhällsutvecklingen har sina särskilda demoralisationsrisker och sin säregna brottslighet. Nutidens brottslighet skiljer sig från äldres bl. a. därutinnan, att man till följd av den fortgående utvecklingen av samhällets organisation har att räkna med ett ökat antal brott mot ordningsföreskrifter av olika slag. Den grövre brottsligheten åter synes förskjuta sig från brott mot den kroppsliga integriteten till brott mot egendom, icke minst sådana egendomsbrott, vari ingår ett visst mått av förslagenhet. — Beträffande demoralisationsriskerna vill styrelsen särskilt peka på de faror, som hota genom arbetslösheten och genom nöjeslivet. Arbetslösheten är en eko-

nomisk olycka, men tvivelsutan i ännu högre grad en moralisk. Särskilt för de folkgrupper, som även vid arbetstillgång leva i knappa villkor, utgör arbetslösheten med därav följande fattigdom en oerhörd påfrestning. Är existensen osäker, blir fallfärdigheten för impulser till brott större. Detta gäller i alldeles särskild grad ungdomen, som äger mindre motståndskraft mot ogynnsamma miljöpåverkningar och mot det deprimerande tryck, som en längre tids sysslolöshet innebär. Tillgången till regelbundet arbete är därför en av de betydelsefullaste brottsförebyggande faktorerna. Denna synpunkt får i viss mån stöd även av det förhållande att största delen av fängelsernas liksom andra likartade anstalters klientel saknar yrkesutbildning och därmed är mera värnlös mot arbetslösheten. Särskilt med tanke på de unga utgör denna omständighet ett vägande argument för önskemålet om en alltmer omfattande och alltmer förbättrad yrkesutbildning. — Det undan för undan stegrade nöjeslivet skapar ständigt nya behov av nöjen. Särskilt skrämmande är det, att man inom nöjeslivet så sällan spårar en önskan att vägleda och fostra. Styrelsen syftar härvid bl. a. på de filmer, som genom att framställa brottet i en sympatisk eller i varje fall i en icke ogillande dager ge åskådarna en förvänd föreställning om var gränslinjen går mellan rätt och orätt. I detta sammanhang må påpekas det beklagliga i att ungdomsföreningar många gånger frestas att anordna nöjestillställningar av ibland tivelaktigt slag för att skaffa sig erforderliga medel för sin verksamhet.

Om man med restriktioner kan uppnå någon väsentlig förbättring på detta område, kan emellertid på goda grunder betvivlas. Snarare bör man söka sig fram utefter de positiva åtgärdernas väg. Att såsom i motionen nr 288 föreslås gynna produktionen av god, folkuppfostrande film synes vara ett steg i rätt riktning. Likaledes lär det bli nödvändigt att det allmänna verkssammare understöder de strävanden efter ett sundare fritids- och nöjesliv, som redan finnas inom olika ungdomsorganisationer.

Vad motionärerna anföra om behovet av lämpliga samlingslokaler, föräldrafostran m. m. kan styrelsen i allt väsentligt ansluta sig till. Särskilt angeläget förefaller det vidare vara, att intresset inriktas på den ungdom, som efter genomgången folk- och fortsättningskola skall söka sin utkomst. Att bl. a. det nuvarande systemet med springpojkar, ofta långt över den ålder, då de lämpligen böra uppehålla sådan syssla, har sina vådor, framhålles ej sällan i fängelsepredikanternas årsberättelser. Vissa tecken tyda också på, att man har att räkna med en förskjutning av brottslighetsfrekvensen till lägre åldrar, d. v. s. från åldersgruppen 18—21 år till åldersgruppen 15—18 år.

Det lär emellertid kunna ifrågasättas, om vidtagandet av åtgärder i nu antydd riktning bör motiveras med en hänvisning till nödvändigheten av att bringa ned ungdomsbrottsligheten. Man skulle härmed enligt styrelsens mening lätt nog kunna framkalla den oriktiga föreställningen, att ungdomsbrottsligheten i vårt land antagit sådana proportioner, att alldeles särskilda anordningar vore nödvändiga för att bekämpa densamma. Åtgärderna böra väl snarare motiveras positivt, alltså bl. a. med hänsyn till angelägenheten av att i allmänhet underlätta medborgarnas anpassning till samhällslivet.

Mot en utredning i den omfattning motionärerna åsyfta talar den omständigheten, att åtskilliga av dessa frågor nyligen varit eller för närvarande äro föremål för utredning; i något fall har utredning ställts i utsikt. Det sagda gäller bl. a. frågan om lämpliga samlingslokaler samt om yrkes- och lärlingsutbildningen. Beträffande den s. k. föräldrafostran har befolkningskommissionen i sitt betänkande i sexualfrågan kommit med beaktansvärda upp-

slag. Det är anledning att antaga, att frågan även i fortsättningen kommer att bli föremål för kommissionens uppmärksamhet. Utredningar rörande ungdomsbrottsligheten hava verkställts av de s. k. skyddshemssakkunniga samt av de den 20 april 1934 inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om reformer på straffrättens, straffsystemets och fängsvårdens område. Sistnämnda sakkunniga äro, enligt vad styrelsen inhämtat, för närvarande sysselsatta med den beträffande ungdomsbrottsligheten så betydelsefulla frågan om revision av gällande bestämmelser angående villkorlig dom. Styrelsen vill tillika erinra om att ett den 2 januari 1937 av samma sakkunniga avgivet betänkande med förslag till revision av förvarings- och interneringslagarna m. m. även innefattar vissa förslag till bekämpande av ungdomsbrottsligheten. Som förut nämnts torde vidare lagen om ungdomsfängelse och den nya lagen om tvångsuppfostran snart sättas i kraft, varjämte den nya skyddshemsorganisationen kommer att tillämpas från och med den 1 januari 1938.

Under erinran om de åtgärder, som sålunda redan vidtagits, får styrelsen, som ej kan förorda en utredning i den mening, som avses i motionen, rikta uppmärksamheten på behovet av fortsatta forskningar rörande brottsligheten.

Detta gäller bl. a. brottslighetens omfattning. I de officiella berättelserna över brottsligheten ingå visserligen vissa översikter rörande förhållandena under närmast föregående femårsperiod, men specialundersökningar av mera ingående natur och för längre tidrymd ha, såvitt styrelsen har sig bekant, ej verkställts för tiden efter krisåren. Vi veta därför, såsom i det föregående flera gånger framhållits, alltför litet om t. ex. ungdomsbrottslighetens utvecklingstendenser under 1920- och 1930-talen för att kunna avgiva ett bestämt omdöme i frågan. Enligt styrelsens mening vore det av synnerligt värde, om denna brist kunde avhjälpas genom fullständigande och ytterligare bearbetning av statistiken. Åtskilliga värdefulla upplysningar skulle helt säkert erhållas genom att, såsom i motionen föreslås, tillika göra förfrågningar hos olika myndigheter. — Vi veta vidare alltför litet om brottslingarnas psyke och om de faktorer, som göra människor till brottslingar. Individualundersökningar på fängelser och anstalter av olika slag skulle både vidga kunskaperna i detta ämne och tjäna som hjälp vid utformandet av metoderna för bekämpande av brottsligheten. Här må också erinras om det ur samma synpunkt synnerligen värdefulla, ehuru i stor utsträckning obearbetade material, som kan hämtas fram ur samlingarna av rättspsykiatriska utlåtanden.

På grund av det anförda vill styrelsen livligt förorda, att medel ställas till förfogande för undersökningar på brottslighetens, särskilt ungdomsbrottslighetens område.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit överdirektören Göransson, föredragande, samt byråchefen Wijkmark och tillförordnade byråchefen Wennerholm.

Stockholm den 8 mars 1937.

HARDY GÖRANSSON.

K. Wallén.